

SØRUM-SPEILET

NUMMER 1 - 2016 - 22. ÅRGANG

SØRUMPRISEN TIL DAG WINDING-SØRENSEN
RECORD OG PARAFIN - SKIBAKKER I BLAKER
HOPPSPORT I FROGNER OG SØRUM
KORNMAGASINET I BINGEN

Lederens spalte

Det er store ting på gang i Sørum. Ny kommunedelplan for kulturminner blir ferdig i løpet av året. Den vil være et verdifullt dokument for alle som interesserer seg for bygdas severdigheter og materielle historie. Blaker og Sørum Historielag har bidratt med råd og gode innspill i arbeidet og vi har gjennom Sørum-Speilet oppfordret medlemmene til å bidra med sine kunnskaper.

Det er viktig at vi med tilhørighet i Sørum sikrer kunnskapen om bygdas egenart og historie, og bidrar til å engasjere nye generasjoner. Tillitsmenn både i historielaget og i Bingen Lenseminneforening står fremst i dette arbeidet, der vi sammen med andre som er aktive i kulturarbeidet i kommunen, legger grunnlaget for midling og opplevelser. Det er å håpe at det arbeidet som legges ned over tid kan legge grunnlaget for nærturisme og reiseliv i Sørum, og muligens generere noen inntekter som også våre foreninger kan ha glede av.

Det er ikke til å undervise at det frivillige kulturminnevernet i Akershus lever en kummerlig tilværelse i de fylkeskommunale budsjetter. Det er å håpe at Sørum kommune, på tross av stram økonomi, kan fortsette å støtte vårt arbeid for restaurering av viktige kulturminner som Slora Mølle og Vølneberg gamle skole, og bidra til å tilrettelegge bruken av disse for barn og unge, både i og utenfor skoleverket. Slora Møllens Venner har vært dyktige i sitt restaureringsarbeide, og kan også i år glede seg over finansiell støtte fra Norsk Kulturminnefond. Vi håper at det kan bli mulig finne tilsvarende sponsorer for Vølneberg gamle skole. Den gamle skolen skal vaskes og males på ny kommende sommer, noe som vil forskjønne tunet betydelig.

Avgjørende for at historielaget skal lykkes i sitt arbeid, er at vi maktet å opprettholde et vitalt tillitsmannsapparat. Det er ikke til å stikke under stol at vi har flere oppgaver enn hva vi har tillitsmenn til. Det er å håpe at oppslutningen om våre prioriterte oppgaver vil vokse, slik at vi kan ivare ta alle våre oppgaver og over tid kanskje kan ta på oss flere.

Arbeidet med å sikre gammel kunnskap må aldri stoppe. At hoppSPORTS mange arenaer i bygda nå har fått oppmerksomhet er betimelig. Opplevelsen av å være med en kjentmann å oppsøke de mange unnarennene var besnærende. Publikumsbruset fra 2000 tilskuere i Ringstadbakken drøm-

Dag Winding-Sørensen selger bøker på julemarkedet på Blaker Skanse. (Foto Jørgen Kirsebom)

mer man seg fint tilbake til, når man står med kjentmann i den gamle gjengrodde bakken og formelig hører historiens sus. For å sikre slik kunnskap er vi avhengig av vår eldste generasjon, og vi er glad for at vi har så god oppslutning fra dem.

Å oppsøke spor etter aktivitet i utmark er en fin familieaktivitet, på historielagets rusleturer eller andre utflukter. Kleberstensbrudd og kobbergruver, spor av gamle hesteveier eller gjengrodde bosettinger som Svartevja, motstandsmannens markering med Kongens monogram snedig kamuflert på en av portstolpene til Sørumsand Videregående skole, alt gir opplevelser for dem som vil gjøre seg kjent med bygda vår. Vi håper å knytte til oss flere, som kan hjelpe oss med å gjennomføre nye rusleturer i årene som kommer.

Historielaget er heldig som har et medlemsblad og en redaksjon med så høy kvalitet. Sørum-Speilet begynner nå med sin 22. årgang. I tillegg til Sørum bygdebok er bladet en svært verdifull kilde til vår kommunes historie. En utfordring har vi med å bli mer tilgjengelige på Facebook og på hjemmesiden. Til det søker vi medlemmer med gode datakunnskaper.

Årsmøtet holdes i år på Vølneberg skole, i velets lokaler, torsdag 10. mars. Da inviteres medlemmene bl.a. til å vedta arbeidsplan og budsjett for kommende driftsår. Se innkalling og sakliste på side 3.

Dag Winding-Sørensen

INNHold:

Lederens spalte	2	HoppSPORTS i Frogner og Sørum	11
Årsmøteinnkalling	3	Kornmagasinet i Bingen	15
Dag Winding-Sørensen tildelt SørumPrisen	4	Arrangementer å merke seg	18
Record og parafin - Skibakker t i Blaker	6	Sørum kirke 850 års jubileum	20
To spesielle skihistorier fra Frogner	10		

SØRUM-SPEILET

Medlemsblad for
Blaker og Sørum Historielag

Redaksjonen

Asbjørn Langeland – 63 82 00 85
Steffen Sætereie – 994 20 652
Anne-Marie Lund – 477 57 261
Dag Winding-Sørensen – 995 45 347

Adresse

Postboks 72
1921 SØRUMSAND

Telefon

Dag Winding-Sørensen
Leder
995 43 747

Epost:

redaksjon@sorumhistorie.no

Hjemmeside

www.sorumhistorie.no

Grafisk design

Jørgen Kirsebom

Opplag

600 eksemplarer
ISSN 1894-8154

Trykket av

X-Idé AS
1472 Fjellhamar

*Dette bladet er beskyttet av åndsverkloven.
Det er ikke tillatt å kopiere fra bladet uten
skriftlig samtykke fra tekstforfatter eller
fotograf.*

Forsidebilde:

Mange dyktige hoppere fra Blaker deltok også i renn utenfor bygda. Her er Tormod Sønderaal i perfekt svev i Lysgårdsbakken på Lillehammer vinteren 1948.

Vi minner om

Årsmøtet i Blaker og Sørum Historielag

Torsdag 10. mars 2016, kl. 19.00

Innkallingen ble publisert i Sørum-Speilet, nr. 5, 2015, s. 3. Møtet holdes på Vølneberg (den nyeste skolen).

Foredraget før de formelle årsmøteforhandlingene holdes i år av Asbjørn Langeland og tittelen er "Bygdene våre i forandring. Da jernbanene kom i 1850-60 åra".

Servering før årsmøteforhandlingene.

Forslag til saksliste:

1. Godkjenning av innkalling og saksliste
2. Valg av møteleder og referenter samt to til å skrive under protokollen
3. Årsberetning for 2015
4. Revidert regnskap for 2015
5. Forslag til Arbeidsplan for 2016
6. Forslag til Kontingent for 2017
7. Forslag til Budsjett for 2016
8. Innkomne saker (ingen saker kommet inn)
9. Valg av medlemmer til styret, til valgkomiteen, revisor med vara og ut-sendinger til årsmøtet i Romerike Historielag

Saker til årsmøtet må være styret i hende senest 4 uker før årsmøtet, d.v.s. 10.02.2016. Adresse: Blaker og Sørum Historielag v/ Dag Winding-Sørensen, postboks 72, 1921 Sørumsand. Epost: ivwind@online.no

Endelig saksliste og møtepapirer blir lagt ut på vår hjemmeside senest 2 uker før møtet. Møtepapirene blir også lagt ut i møtelokalet. NB! De som ønsker å få papirutgave av sakslisten og øvrige papirer i posten, kan bestille dette fra nestleder Gro Langeland, tlf. 90 53 65 88/63 82 00 85 eller epost: gro.lang@online.no .

Stemmerett i årsmøtet har de medlemmene som har betalt kontingent for 2015 eller er innmeldt og har betalt kontingent for 2016, senest 6 uker før årsmøtet, d.v.s. 28. januar 2016.

Dag Winding-Sørensen (sign.)
leder
Lørenfallet, 27.oktober 2015

BLAKER OG SØRUM HISTORIELAG

Stiftet i 1970 ved sammenslåingen av Blaker historielag og Sørum historielag, og tilsluttet Romerike historielag og Landslaget for lokalhistorie.

Som medlem får du Sørum-Speilet med lokalhistorisk stoff fra Sørum, og Skytilen med stoff fra hele Romerike.

Medlemskontingent: 250,- per år.
Bankkontonummer: 1321.08.05189.

Vi vil gjerne ha nye medlemmer!

Ta kontakt via "Kontakt oss"-skjemaet på vår hjemmeside.

Dag Winding-Sørensen tildelt SørumPrisen for 2015 - Gratulerer!

I forkant av avslutningsprogrammet for Sørumfestivalen 2016 på Festiviteten søndag 31. januar, tok ordfører Marianne Grimstad Hansen ordet for å overrekke SørumPrisen 2015 til en intetanende publikummer. Prisen gikk meget fortjent til historielagets leder, Dag Winding-Sørensen, for alt det arbeidet som han har gjort og gjør for kulturen i Sørum (Foto Jørgen Kirsebom).

Prisen var et kunstverk av Sissel Aurland, bosatt i Frogner og et diplom.

I juryens begrunnelse heter det: Årets vinner av SørumPrisen har arbeidet med restaurering og bevaring av historiske eiendommer i Sørum som Vølneberg gamle skole og Slora mølle. Arbeidet med Vølneberg gamle skole ble hedret med Olavsrosa fra Norsk kulturarv i 2015. Restaureringen av Slora mølle ble tildelt Norsk kulturminnefond sin plakett for meget godt restaureringsarbeid.

Videre har årets vinner utmerket seg i arbeidet med: Gammeldags skole for alle 4. klassingene i Sørum kommune som i 2015 ble arrangert for 16. år på rad. Et meget godt samarbeidsprosjekt mellom historielaget, frivillige organisasjoner og Sørum kulturskole/Den kulturelle skolesekken.

Slora mølles dag. En åpen familiedag med omvisning på mølla og mange spennende aktiviteter som arrangeres i juni hvert år.

Historielaget sitt medlemsblad Sørum-Speilet har i mer enn 20 år hatt inter-

essante artikler om lokale forhold og informasjon om det løpende arbeidet. Nært samarbeid med Sørum kommune og bygdebokforfatterne ved innsamling av stoff, korrekturlesing og salg av storverket Sørum bygdebok. Produksjon av faglitteratur, sist praktboka "Glomma gjennom Sørum". Omvisninger, rusleturer til interessante steder i kommunen, Opplev Sørum arrangementer og Kjenn din bygd turer. Flere aktiviteter i forbindelse med sommerjobb for ungdommer på et kulturminne.

Turstier: Tilrettelegging og vedlikehold, spesielt langs Glomma med skilting, hvilebenker og brubygging over evjer. Mye og godt samarbeid med en rekke andre organisasjoner på kulturfeltet.

Årets vinner av Sørumprisen 2015 har vært leder av Blaker og Sørum Historielag fra mars 2008. Han var også leder i 1987-1988.

Vinner av SørumPrisen 2015 er: Dag Winding-Sørensen

Da Dag fikk summet seg og takket for den store og uventede æren, benyttet han i kjent stil muligheten til å presentere et par ønsker for det videre arbei-

det i historielaget for ordføreren og kultursjef Geir Svedrup.

Dag Winding-Sørensen er naturligvis svært glad for prisen og for den oppmerksomheten som historielagsarbeidet har fått ved at han er tildelt SørumPrisen, og sier dette til Sørum-Speilet:

"Denne prisen er jeg veldig glad for, og jeg har umiddelbart alle mine gode medhjelpere i tankene. Sørum-prisen 2015 ble delt ut som en anerkjennelse av det betydelige arbeidet medlemmene i Blaker og Sørum Historielag har lagt ned for å sikre bygdas historie og identitet for kommende generasjoner. Med våre mange aktiviteter i skog og mark, i hus og heim, og ved det skrevne ord deler vi opplevelser og kunnskap med sambygdingene i alle aldre. Jeg er svært takknemlig for at Sørum kommune anerkjenner dette arbeidet, og hedrer meg som leder av laget på vegne av alle mine gode hjelpere." ■

Styrets øvrige medlemmer og redaksjonen for Sørum-Speilet gratulerer på det hjerteligste.

Record og parafin

Om gamle skibakker i Blaker

Av Albert Hovind

I første halvdel av 1900-tallet, helt opp mot 60-åra, var skihopping en svært vanlig fritidsbeskjeftigelse vinterstid. Det kunne være som lek, men også som konkurranse. Det var ellers ikke så mye å bruke fritiden til annet enn å utnytte snøen, som det alltid var nok av. Vintrene var kalde den gangen, så alt lå til rette for slik aktivitet.

Ringstadbakken i Blaker

En skulle tro at konkurranser i langrenn også ville vært aktuelt, men når vi ser i gamle skiprogram fra rett før og rett etter krigen, så ble det ikke arrangert langrenn for juniorer eller yngre årsklasser.

Nei, det var hopp gutta drev med. (Bortsett fra noen svært få unntak, var det bare gutter som holdt på med det.) Det ble satt i stand bakker så sant en fant ei passende kneik. Vi gjorde arbeidet sjøl for det meste, måkte sammen til et hopp og tråkket unnarenn. Men skulle det lages noe større, slik at det måtte bygges

opp tilløp og kanskje hopp med andre materialer enn snø, hjalp ofte foreldre eller store søsken til. «Record», «parafin», «kulen og en halv» og «dompa» var kjente uttrykk i skibakken. «Record» var en tjærevoks på boks, parafinen var også i voksform, og dette ble smurt utover i et tynt lag under skiene og gav god gli. Senere kom forskjellige lakktyper, bl.a. «Skipolin» som gav ei hard og glatt flate som virket fint på all slags føre. For god glid måtte det være, ellers kunne resultatet bli «kulen og halv». Det var altså et fryktelig kort hopp. Men var farten god,

kunne en komme langt ned i bakken, kanskje helt ned i «dompa»! Leder i historielaget, Dag Winding-Sørensen, kom med ideen om å skrive ned litt om alle disse skibakkene, både store og små, som samlet folk til stor aktivitet den gangen. En dag på vårparten i 2015 tok Winding-Sørensen og undertegnede en tur rundt omkring i Blaker for å finne tufter og tegn etter bakkene. Med velvillig hjelp av kjentfolk fant vi fram til flere. Men vi var nok egentlig kommet for sent. En må huske på at det var gått 45-50 år siden bakkene var i bruk. Nå hadde naturen tatt stedet tilbake, busker og trær råde grunnen, og det var lite som viste at det hadde vært en skibakke en gang. Så rart å tenke på at her hadde det vært skirenn med luftige svev og mye folk og liv og moro. Vi deler bakkene i to grupper. Først de bakkene som tilhørte de forskjellige idrettslagene i bygda, Blaker IL, Fjuk Sportsklubb og Skansen IL. Det var de største, hvor det har vært arrangert offisielle renn. Så har vi alle de lokale småbakkene utover i grendene, de som var samlingsplass for små og store gutter, og som betydde mye for kameratskap og samhold på de forskjellige stedene.

Bakkene til Blaker Idrettslag Monsrubbakken

Denne lå i Fossum krets på eiendommen til Martin Monsrud, og ble bygd i tidsrommet 1924 – 27. Det første hopprennet ble arrangert i 1924, den gangen med naturlig tilløp. Lengste hopp var 23 meter. I 1926 hadde bakken fått fartsoppbygg av trematerialer, og den 31. januar samme år ble det avholdt innvielsesrenn med 50 deltagere. Det ble gjort flere utbedringer slik at i 1927 ble det hoppet hele 37 meter.

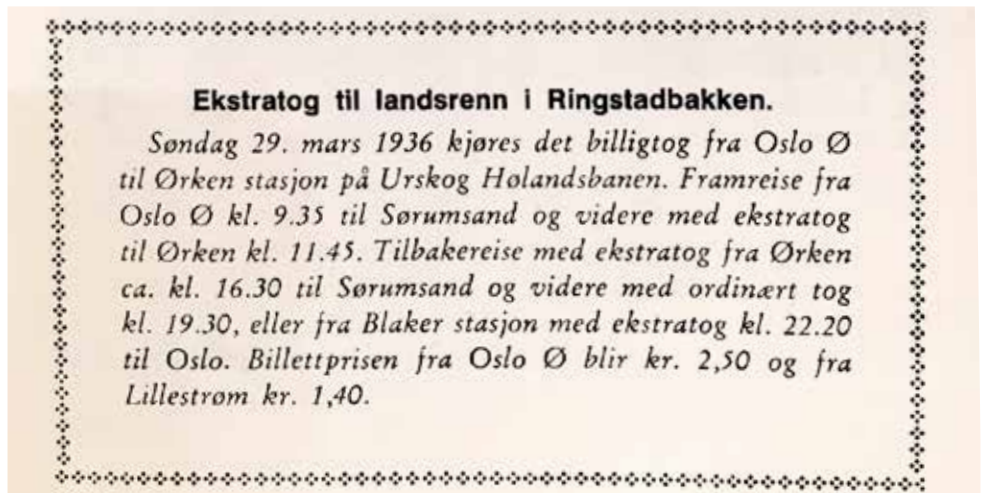
Bakken ble også mye brukt av Sørumsand Idrettsforenings medlemmer. Det siste rennet i bakken var et distriktsrenn som ble arrangert av Sørumsand IF i 1933. Det fortelles at den i mange år etter dette ble brukt som treningsbakke.

Hellerubbakken

Bakken lå på Hans Husebys eiendom og ble tatt i bruk i 1929 av Blaker IL. Den hadde naturlig tilløp og hopplengder på 15 – 20 meter. Åpningsrennet var et kretsrenn hvor alle førstepremiene gikk til Blaker. Den ble i mange år senere brukt til skoleskirenn for hele bygda. Bakken ble også flittig brukt som treningsbakke for de yngste, så den betydde mye for mange i deres utvikling som skihopper.

Husebybakken

Dette er en bakke som fikk ganske kort levetid. I 1933 ble det bestemt i idrettslaget at det burde bygges en skibakke for de yngre. Resultatet ble en bakke på Johan Beites grunn. Stillaset stod på sletta mellom gården og Haugtun skole, og unnarennene gikk ned i Brudalen. Her ble det leid et areal for 50 år, og arbeidet med bakken kom i gang samme høst. Den ble innviet i mars 1934 med skoleskirenn. En uke senere var det utvidet kretsrenn med 90 deltagere. Slike kretsrenn ble avholdt hvert år fram til 1940. Hopplengdene kunne bli opp mot 25 meter. Det siste rennet her var et kretsrenn for gutter den 21. januar 1940.

Under krigen var det ingen organisert idrett, og stillaset ble brukt av tyskerne. Det ble revet etter krigen.

Ringstadbakken

Etter hvert som tiden gikk, ble det i slutten av 20-årene ytre ønske fra de aktive om en større bakke enn den ved Monsrud. En komite ble valgt og satt i arbeid i 1929. Etter å ha sett på to alternativer bestemte man seg for å bygge en bakke i nærheten av Jødahl. Det ble opprettet leiekontrakter med Anders Grindaker på Jødahl og Martin Ihlebakk i Fjeldet. Så ble arbeidet satt i gang, og ved nyttår 1931 var bakken klar til bruk. Da var det utført 937 dugnadstimer. Totale utgifter til leid arbeidshjelp, materialer og verdien av dugnad utgjorde kr. 2.166. Vinteren 1931 var meget snørik. Da ble det gjennomført 4 renn, og det siste var et vårrenn med 94 deltagere. Dette ble meget vellykket, og Ringstadbakken fikk ry som en god skibakke. Likevel var det mulig å gjøre forbedringer, og stillaset ble bygd om og hoppet trukket tilbake. Disse endringene gav økte hopplengder.

I 1933 ble det arrangert landsrenn her med flere av landets beste hoppere. Det var påmeldt 101 deltagere, så det sier seg selv at bakken var populær. Slike landsrenn ble det flere av.

Gjennom årene ble det også arrangert distriktsrenn, kretsmesterskap og andre renn med stor deltagelse. Hopperne kom igjen år etter år. Publikum strømmet også til bakken, og på det første landsrennet skal det ha vært ca. 2000 tilskuere. Det var en anseelig mengde den gangen tidlig på 30-tallet. Hvordan kom alle disse menneskene seg dit? Dette var jo lenge før det var vanlig å ha bil. Jo, da var Tertitten god å ha. Det var faktisk togforbindelse til Ringstadbakken! Det ble satt opp ekstratog fra Oslo. På Sørumsand gikk folk over på Tertitten og tok den til stoppestedet Ørken. Der-

fra var det bare et kort stykke å gå bort til bakken. Hopperne kom også med toget, ofte hadde de reist langt før de endelig gikk av toget på Ørken og tok fatt på turen bort til bakken med hoppskiene sine på nakken. Det var ikke noe støtteapparat den gangen, som sørget for at idrettsfolk var uthvilte både fysisk og mentalt før konkurranser! Alternativet var ellers vanligvis å sitte i kaldtrekken på planet av en lastebil, så togtur var fint! Mange kjente hoppere på den tiden, som Hans Vinjarengen og Alf Andersen, deltok flere ganger i disse landsrennene. Etter krigen har også flere kjente hoppere besøkt bakken, bl.a. Georg Trane. I 1952 deltok årets olympiamester, Arntfinn Bergman, i to renn og vant begge. Han kom igjen i 1959. Da seiret han igjen og satte dessuten ny bakke-rekord på 47 m. I det rennet ble kombinertløperen Tormod Knutsen nr. 2. Så to gullmedaljører har hoppet i Ring-

Blaker Idrettslags styre :	
starakl Beithen formann	Johan Ingje nestformann
Hørrik Torgersen sekretær	Hans Dalbak kasserer
O. Frøtheim form. i skigruppen	
Styret harer nasjonalrøret rosett.	
Rennets funksjonærer :	
LANGRENN :	
Løpsrettshjef :	Th. Iversen (Gull armbånd).
Løpsrettshjef :	Karl Ingje (Bredt, rødt armbånd).
Tilfagar :	Ivar Fosberg, I. Sænderaal, (Svarte, gule armbånd).
HOPPRENN :	
Dommer :	Steffan Koth, Kr. Håbsten
Hoppeshjef :	Karl N. Nafstad, I. Sænderaal, (Rødt, blått armbånd).
Bakkesjef :	J. Skretvæn. (Bredt, blått armbånd).
Hoppeshjef :	Jens Jøhnl, Ofte, rød rosett).
Ordrethjef :	Th. Iversen (Blau, blå rosett).
Provens veltuler :	Knut Tønneberg (Blau, grønn rosett)
Løp :	Dr. Eves Hval.

Fra programmet for landsrennet i Ringstadbakken i 1939. Mange funksjonærer måtte til ved store hopprenn, og alle hadde sine spesielle kjenntegn.

Jarsjøbakken – den nye storbakken på Romerike på åpningsdagen

stadbakken, for i OL1964 ble Tormod Knutsen mester i kombinert. Nå var det flere som hadde bil, og det var parkert biler langs vegen på hele strekningen Mork-Skugstad mens disse rennene gikk av stabelen.

Ved renn i bakken var det vanligvis salg. Mange hadde nok med niste og termos, men det kunne bli behov for påfyll av både mat og drikke i løpet av en lang dag. På høyre side av sletta ble det solgt varme wienerpølser, markedsført under navnet «Skibakkepølser». Og på motsatt side fant du konkurrenten som også solgte varme pølser. Men i tillegg ble det her omsatt to typer kaffe: «Med» og «Uten». Bad du om «Med», så fikk du kaffe tilsatt et hjemmelagd produkt som hjalp til med å holde kulda ute og humøret oppe.

Hvor betydningsfull hoppbakken var i en periode, kommer fram ved at den fikk et eget vers i prologen som ble skrevet og framført ved Blaker idrettslags 50-årsjubileum i 1972.

Karen Sønderaal har skrevet prologen, og siden hun var mor til en ivrig hopper, hadde hun førstehånds kjennskap til emnet.

*Da Ringstadbakken en dag stod klar,
stor glede og jubel i laget var.
At bakken var fin og god
det alle som en forstod.
Opp storfolk også i bakken tippet.
Når Alf og Reidar Andersen
fløy som fugler over hoppet,*

*begeistret de alle med sin stil.
Glanstid det var, uten tvil!*

Tenk om dette gjengrodde arealet kunne ha fortalt sin historie. Det hadde sikkert blitt artig!

Fossumbakkene

Rett etter krigen var det ekstra stor interesse for å hoppe på ski. Gutter i alle aldre holdt på med hopping der det var mulig. De lagde bakker overalt, i forskjellige størrelser, med eller uten oppbygd tilløp. De fleste bratte kneiker fikk et hopp.

Da var det at noen fant et velegnet bakke - emne i skogen mellom Husebygårdene og Tertittlinja. Fordi det ikke var aktuelt å gjenoppbygge Husebybakken, kom idrettslaget inn i bildet. To grunneiere, Ludvig Mørk og Halvor Smedsrud, gav gratis grunn, og arbeidet begynte høsten 1946. Medlemmer fra både Blaker IL og Skansen IL deltok i dugnaden.

Her ble det bygd to tilløp ved siden av hverandre, det minste skulle gi hopp-lengder på ca. 20 meter. Dette ble et fint tilbud til de yngste hopperne. Bakken var ferdig da vinteren kom, men siden vinteren 1947 var så snøfattig, ble de fleste renn avlyst. Endelig, ved påsketider, falt det litt snø slik at bakken kunne bli prøvd ut med et renn. Den største bakken ble ferdig i 1950. Denne ble utstyrt med flomlys, og i et

aftenhopprenn i mars var det påmeldt 103 hoppere. De kom fra alle skikretsene i området, fra Oslo, Glåmdal, Romerike og fra vår egen krets, Aurskog-Høland. Bakkerekorden ble den kvelden 33,5 meter. Selv om det var opplyst i bakken, var det bekmørkt ellers, så for å vise veg dit bort var det tent fakler helt fra Haglund bru og fram til bakken. Det ble i det hele tatt et meget vellykket renn.

Ellers bør det nevnes at den 16. februar 1958 ble det avholdt distriktsrenn i Fossumbakkene.

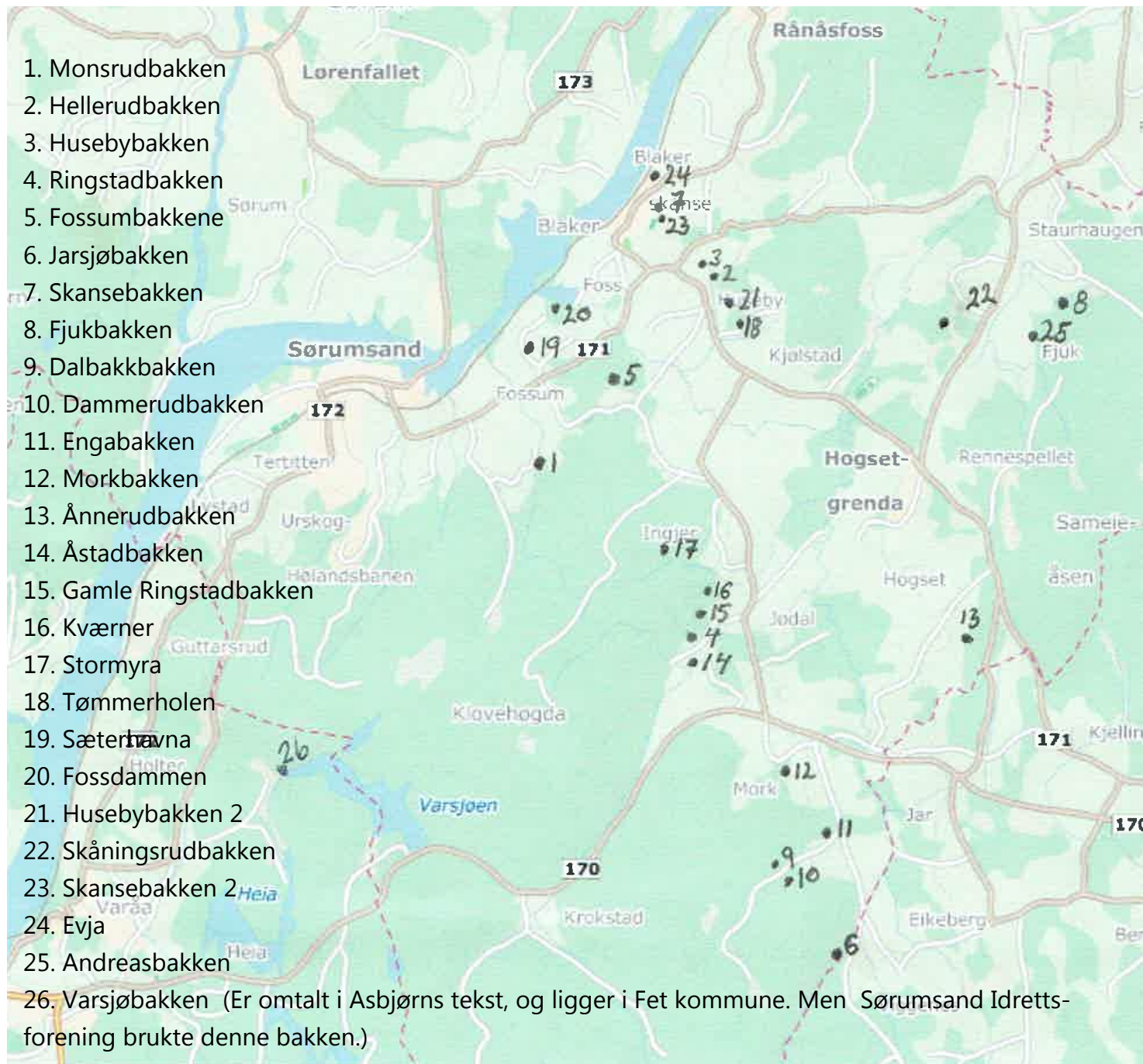
Her var det 230 deltagere, det største antall hoppere i et skirenn i Blaker noensinne.

Jarsjøbakken

Våren 1965 ble det gjort undersøkelser om mulighet for å lage en hoppbakke ved Lia sag ved grensen mot Aurskog. Melvin Bakke, som var en pådriver når det gjaldt å få bygd et anlegg her, foretok en befaring sammen med styret i Blaker IL. De ble enige om at terrenget lå til rette for en skibakke. Daværende eier, Heddy Astrup, gav grunnen vederlagsfritt på ubegrenset tid. Så ble det foretatt nivellering og tegning til en bakke med kritisk punkt på 53 meter. Kostnadene ble beregnet til ca. 20.000 kr. pluss 10.000 kr. til hopp, tribune og lysanlegg.

Idrettslaget innledet samarbeid med idrettslagene Aurskog og Finstadbru. De fikk bevilget 5000 kr. fra formannskapetene i Sørums og Aurskog, og arbeidet med planering ble satt i gang. Bakken kunne brukes allerede vinteren 1965/66, og det ble hoppet 35-40 meter. I 1966 ble det utført mer planering, og ca. 500 kvadratmeter fjellmasse ble flyttet. Fra høsten 1966 til den offisielle åpningen i 1968 hadde unnarenn, hopp, tilløp og tribune blitt klargjort, et 7 meter høyt stillas likeså. Alt var klart til åpningsrenn den 28. januar i 1968. Her var det 104 påmeldte, og rennet ble vunnet av Daniel Harstad fra Lørenskog. Han fikk da æren av å sette den første bakkerekorden på 59,5 m. Det ble et svært vellykket renn, bare se hva som stod i «Indre» etterpå: «Jarsjøbakken fikk sin ilddåp i fineste vintervær søndag. Løperne var meget fornøyd med den nye bakken, og de få fallene bar også bud om en meget god bakke.»

Høsten 1968 ble bakken bevilget penger fra STUI, 1500 kr. til lysanlegg. Det bestod av 23 lyskastere, hver på 1000 W. Det første flomlysrennet ble

avholdt den 7. mars 1969, sannsynligvis var dette et kretsmesterskap. Bakkerekorden på 62,5 meter ble også satt i 1969. Den som klarte det, var Per Bjørnstad fra Grorud. Ellers kan det nevnes at at den 25. februar i 1972 kunne formannen i Blaker IL, Roy Berger, ønske velkommen til jubileumsrenn i Jarsjøbakken. Rennet var første del av 50-årsfeiringen til laget. Etter jubileumsrennet kommer en periode på ca. ti år som det ikke har vært mulig å finne referater fra. Vi må fram til 1982 da Jarsjørennet ble arrangert med kun 43 deltakere. Her ble «Jarsjøpokalen» (en vandrepokal til beste lokale hopper) vunnet av Terje Ødegård fra Fet. Nå hadde hoppinteressen tydelig avtatt,

noe deltaker- og premielister viser. I mars 1985 ble det avholdt to renn, først et kretsrenn og noen dager senere et KM. I begge renn var det den kommende storhopperen, Øyvind Berg fra Høland, som vant. Senere var Øyvind Berg med på Norges lag som ble verdensmestere i laghopp i Falun i 1993. Fet kom på et tidspunkt mer inn i driften av Jarsjøbakken fordi de hadde mange gode hoppere. Det siste rennet det er funnet referat fra, er et KM i 1987. Etter premielisten å dømme var deltakelsen meget lav. Øyvind Berg vant 15-årsklassen og broren Jonny kl. B. Kanskje dette var det siste rennet i bakken? Rester av en tribune er det eneste som i dag forteller at her har Jarsjøbakken

ligget. Alt er tilvokst, skogen har tatt terrenget tilbake.

Tulla Bjerke

Det er en kjensgjerning at skihopp på 1900-tallet var en idrett for gutter. Men ingen regel uten unntak, for Blaker IL hadde ei jente som stadig gjorde seg bemerket som en talentfull hopper på 1930-tallet. Tulla Bjerke, eller Gro, som hun var døpt, var en allsidig idrettsutøver. Hun holdt på med utfor, langrenn, ishockey, fotball, håndball og fri-idrett og var aktiv det meste av livet. Men det var skihopping som var mest moro, sa hun selv i et intervju i Blaker ILs jubileumsårbok. Her fortalte hun også litt om vilkårene for en idrettsutøver da hun var ung. «Det var ikke noe systematisk trening. De

som var med, deltok i alt som var året rundt, og holdt seg i god fysisk form av den grunn. Om vinteren samledes vi en gjeng, tok med hver vår skuffe og laget i stand hoppbakkene. Det kunne gå lang tid før vi fikk begynt å trene på hopping! Det var aller mest stas å hoppe i Ringstadbakken. Det hendte vi gikk helt fra Rånåsfoss til Ringstadbakken på hoppski, vi tok med oss dugelig nistepakke, for dit var det ei drøy mil å gå. Ellers var jo lastebil et vanlig transportmiddel.»

Tulla Bjerke deltok og konkurrerte på lik linje med gutta og ble premiært flere ganger. Som 11-åring i 1931 hoppet hun både i Monsrudbakken og Ringstadbakken. I Ringstadbakken åpnet hun en gang et renn med et hopp på 27 meter. I 1937 avsluttet hun åpningsrennet i Rustadbakken til Haga IL og hoppet hele 45,5 meter. Hun lå kanskje ikke så langt etter Anette Sagen? I hvert fall må hun ha vært like viljesterk og uredde. Å sette utfor et hopp ble ikke sett på som «passende» for unge jenter, og mange mente at jenter manglet både mot til å våge og styrke til å gjennomføre noe så dristig. Som så mange andre myter, er denne også blitt avlivet etter hvert, og alltid har noen pionerer gått foran. Tulla Bjerke er en av dem, derfor måtte hun få et eget avsnitt her.

Skansen Idrettslag

Skansebakken

Elevene på Statens Husflidsskole på Skansen hadde sitt eget idrettslag og var med i skikretsen. Terrenget ved Skansen egner seg for skibakker, og på vollen på nordsiden ble det bygd tilløp. Unnarennet var ned på raskanten. Når bakken ble anlagt er litt uvisst, men det må ha vært før krigen gang. Tidlig på 50-tallet var tilløpet i dårlig forfatning, så det ble bygd et nytt. Da skolen ble nedlagt, ble det fornyet en gang til, da ved Statsbygg. Det ble arrangert noen renn her, også kretsrenn, men det var som treningsbakke Skansebakken betydde mest. Blant skolens elever varierte interessen fra år til år, men bakken ble mye brukt av bygdas hoppere. I 1960 fikk bakken et oppsving da storhopperen Johan Flyfjør ble student ved skolen. Han var på landslaget, det gjorde sitt til at interessen for hopping økte, og bakken ble satt i forsvarlig stand. Bakkerekorden var 28,5 meter. I dag er bakken lagt ned og stillaset revet.

Fjuk Sportsklubb

Fjukbakken

I et medlemsmøte i Fjuk Sportsklubb i november i 1933 ble det bestemt å bygge en skibakke på eiendommene til August Fjuk og Karl Andersen Stagrim. Disse gav fri grunn, og ordningen fortsatte med senere eiere. Etter dugnad av medlemmene ble bakken tatt i bruk i 1934, med påfølgende utbedringer senere.

Her ble det arrangert mange kretsrenn og distriktsrenn fra slutten av 30-åra og fram til ca. 1950, alltid med stor deltakelse. Hopplengdene var opp mot 25 meter.

Dette var en bakke som var til stor glede for gutta i kretsen, og også for andre i bygda. Den ble mye brukt til trening i åra etter 1950 også.

Andre bakker

De som til nå er nevnt, er bakker som var eid og drevet av idrettslagene i bygda. Naturlig nok er disse bakkene størst. Men det har også eksistert en mengde mindre bakker rundt om i bygda, både med og uten oppbygg av tilløp og hopp. På denne tiden var visst synet av ei bratt kneik nok til at guttunger begynte å drømme om å lage hoppbakke der! Ofte ble drømmen til virkelighet. Dette dreide seg om bakker fra 12-14 meter til litt over 20. Vi begynner sør i bygda ved grensen mot Aurskog.

Dalbakkbakken

Den lå ved den nye lerduebanen i Dalbakk. Terrenget her er veldig bratt, så bakken hadde naturlig tilløp og snøhopp. Det var liten eller ingen kul, noe som gjorde at en fikk luftige svev (kom høyt). Unnarennet var bratt, det var brå overgang, og dette gjorde bakken krevende.

Dammerudbakken

Så var det en liten bakke som lå ved siden av våningshuset i Dammerud. Her var det bare snøhopp, og siden bakken ikke var så stor, var dette en mulighet for dem som enda ikke turde å sette utfor i Dalbakk.

Engabakken

Denne lå på eiendommen Kamperud. Her var terrenget meget bratt, og dermed lå alt vel til rette for skihopping! Det var bare å lage snøhopp. I dag er jordet planert og bakken er helt borte.

Morkbakken

Vi forflytter oss mot Mork-gårdene til eiendommen til Hoel på Øst - Mork. Denne bakken lå sentralt til, og gutta i Mork - kroken samlet seg ofte her. Her var det også naturlig tilløp og et snøhopp. Unnarennet var ikke av de bratteste, men her trente vi oss på å ta harde nedslag. Mork skole pleide å avholde skoleskirenn her.

Ånerudbakken

Bak läven til Ekeberg på Ånerud kan en enda se åpningen til det naturlige tilløpet i skogen, og med litt jobb kunne nok bakken være klar den dag i dag. Den ble mye benyttet av guttene i nabolaget, og av og til kom hoppere fra Aurskog også og prøvde bakken. Det fortelles at lengste hopp var 21,5 meter, men visstnok med et noe ureglementert nedslag.

Åstadbakken

Denne bakken lå på eiendommen Åstad, i lia rett overfor Ringstadbakken. Her ble det naturlige, bratte terrenget brukt med hopp av snø. Tilløpet var kanskje litt slakt, men det var et bratt, fint unnarenn. Her ble det også arrangert skoleskirenn for Morkskolens elever. Området er i dag bakkeplanert, og det er vanskelig å tenke seg at det har vært en bratt skibakke her.

Gamle Ringstadbakken

Den skal ha ligget noen hundre meter nord for den «nye» Ringstadbakken, med tilløp i skogen og unnarenn på Ringstadjordet som tilhører gården Solberg. Fremdeles er det noen som kan huske å ha funnet rester av både stillas og hopp. Bakken kan vel ha vært i bruk for ca. 100 år siden. Hopplengdene er ukjent, men kanskje rundt 25 meter og vel så det.

Kværner

Vest for husene på Kvevlibråten, ved Olstadbekken, var det en fin skibakke. Her var det oppbygd stillas til både tilløp og hopp. På 40-tallet var denne flittig brukt av guttene i nabolaget.

Stormyra

Inne i skogen, vel en kilometer sørvest for Kvevli, ligger Stormyra. På den ene siden av myra er det bratte bergvegger, og her var det fristende å bygge skibakke. Etter krigen ble det gjort av ivrige gutter og hjelpsomme voksne, som skaffet oppbygd stillas og hopp. Den

var mye brukt noen år, og her kunne hoppplengdene bli opp mot 20 meter.

Tømmerholen

Her var det både stillas og oppbygd hopp. Det var en liten, pen bakke med bratt og fint unnarenn. Bakken lå ved vegen mellom Skugstad og Huseby.

Sæterhavna

På andre siden av vegen for Fossum gamle skole, ikke langt fra Haug, lå det en bakke der alt lå naturlig til rette for skihopp. Her krevdes det bare et snøhopp. Bakken ble mye brukt som treningsbakke i kretsen, og Fossumskolen hadde sine årlige skirenn her. Kretsens storhoppere tøyde seg mot ca. 20 meter.

Fossdammen

Det fortelles at det en gang var en bakke på sørsiden av Fossdammen. Den lå til høyre for vegen, i skogen tilhørende Anne Foss, opp mot Sætra. En liten forhøyning i terrenget skal ha vært hoppet, og unnarenn ned mot dammen. Denne bakken var nok i bruk på 20- og 30-tallet.

Husebybakken 2

Litt sør for den før nevnte Hellerudbakken, men i samme lia, har det vært en hoppbakke med naturlig tilløp. Kanskje var den en forløper for Hellerudbakken.

Skåningsrudbakken

Denne bakken lå sør for Fjuk skole og hadde oppbygd tilløp. Den ble flitig brukt av ungdommene i kretsen i mange år. Her var det liv og røre hele vinteren, og den betydde mye for miljøet i grenda. Her ble det dessuten arrangert skoleskirenn for elevene ved Fjuk skole langt ut på 80-tallet.

Skansebakken 2

Foruten den store Skansebakken var det også en liten. Den lå litt sør for den store, mellom de to lærerboligene. Det var fint bakke-emne på raskanten, og her trente gjerne guttene før de turde å hoppe i den store bakken.

Evja

I området nord for eindommen til Fretheim var det også i sin tid en hoppbakke. Det var stedets gutter som hadde satt den i stand. Om de ikke hoppet helt ned på evja ved Glomma, så stoppet de i hvert fall der!

Andreasbakken

Til slutt tar vi med Andreasbakken, en liten bakke som lå i skogkanten nord for gården Nord- Fjuk. Den ble bygd i 1940 av sønnen på gården, som den gangen var 14 år. Derfor fikk bakken naturlig nok hans navn. Den hadde både stillas og oppbygd hopp. Fjellgrunn gjorde at tilløpet ble boltet fast, for alt skulle være solid og sikkert. Hoppplengdene var kanskje ikke av de store, men 10 meter ble det nok,

unnarenn var jo ikke lenger. Det var ikke bare Andreas som brukte bakken, her var alle gutta i nabolaget brukere. Det måtte jo trenes, for neste steg var å hoppe i den før nevnte Fjukkbakken, som lå noen hundre meter lenger bort.

Dette er altså noen bakker som vi har funnet historien til.

Hjertelig takk til alle dere som har hjulpet oss med både med hvor de har ligget og opplysninger om den enkelte bakke! Hvis noen vet om enda flere bakker i Blaker, så vil vi gjerne høre fra dere.

I dag finnes det vel ikke en eneste hoppbakke i Blaker. Andre interesser er kommet i stedet. Snømangelen må vel også ta en del av skylda. Selve sporten har også endret seg, så skihopping slik vi hadde det på 1900-tallet, kommer neppe tilbake. Men vi som vokste opp da, var heldige som fikk oppleve det, for sannelig var det moro så lenge det varte! ■

KILDER:

Årbok til Blaker idrettslags 75-årsjubileum 1997

John Mork: «Den eventyrlige Skansen»

Odd Skuleruds arkiv

Arkivet til Indre Akershus Blad

INFORMANTER: Jan Erik Stensrud, Knut Ekeberg, Lars Anders Ekeberg, Andreas Fjuk, Thorbjørn Andreassen, Solveig Huseby, Hans Smedsrud, Lars Kr. Hoel, Øyvind Schea, Helge Svarstad, Brede Bakke, Guttorm Bjørnstad, Tone Merete Krogstad, Jan Arne Høglie. Anne-Marie Lund har hjulpet til med nedskrivning og innspill underveis.

To spesielle skihistorier fra Frogner

Fortalt av Kjell Michalsen

En liten gutt med askeski

En vinterdag like etter krigen drev Kjell Michalsen og noen guttehopper og trenas i Hvalsbakken. Mens de holdt på, kom det en liten tynn og bleik gutt på gamle askeski og så på dem. Han var i ti-elleveårsalderen og het Johnny. Familien hans som var rammet av tuberkulose, hadde hatt det meget vanskelig, og de hadde fått husrom i annen etasje på bedehuset.

Da Johnny hadde stått og sett på guttene som hoppet en stund, spurte han om han også kunne få prøve. Kjell var litt i tvil om han skulle la den vesle gutten med askeskiene slippe til, men han lot gutten hoppe, og det gikk bra. Da Kjell kom hjem, fant han fram et par gamle hoppski som han ville gi til Johnny, og mora til Kjell sydde strekkbukser til gutten. Det ble en gave som ble satt pris på. Johnny trente med hoppskiene hver dag, og litt seinere på vinteren tok han 3. premie i et skirenn på Leirsund.

Familien til Johnny flyttet siden til Trondheim. Mange år

seinere fikk Frogner idrettslag et takkebrev fra Sør-Trøndelag skikrets. Johnny hadde vunnet distriktsmesterskapet i Sør-Trøndelag, og han ville gjerne takke for den hjelpa han hadde fått i Frogner.

Kronprins Olav hoppet i Stasjonsbakken

Et av åra før krigen ble norgesmesterskapet i hopp arrangert i Mo i Rana. Kongen og kronprinsen var selvsagt til stede. På vegen hjem stanset kongetoget på Frogner der de av en eller annen grunn måtte vente en stund.

Mens toget sto på stasjonen, dreiv noen gutter og hoppet i en liten skibakke like ved. Bakken ble kalt Stasjonsbakken. Kronprins Olav fikk se guttene som hoppet, og fikk lyst til å være med. Kronprinsen fikk fatt i skiene sine og kom ut av toget. Så spurte han guttene om han fikk prøve bakken deres.

Sånn gikk det til at kronprins Olav hoppet på ski i Stasjonsbakken på Frogner.

HoppSPORT i Frogner og Sørum

Av Asbjørn Langeland

Albert Hovinds meget interessante artikkel om skibakker i Blaker fikk meg til å undersøke litt om hvordan det sto til med hoppSPORTen ellers i bygda. I det gamle Sørum var det tre idrettslag, og alle hadde skibakker og aktive hoppere som deltok i skirenn både innenbygds og utenbygds. Noen deltok sågar i Holmenkollen og i norgesmesterskap.

Løkenkollen

Sørumsand og omegn

Sørumsand idrettsforening ble stiftet i 1917, og skiidrett var den første idrettsgren som foreningen tok opp. De første hopprenna ble holdt i Hammernbakken. Denne bakken var man ikke særlig fornøyd med, og foreningen var lenge på søking etter en bedre og større bakke. I 1930-åra fikk foreningen overta Monsrudbakken fra Blaker Idrettslag, og i 1931 og 1933 var foreningen arrangør av distriktsrenn i Monsrudbakken.

Et par år seinere, i 1934 ble Varsjøbakken tatt i bruk. Bakkerekorden i Varsjøbakken var 48,5 meter, og der ble det arrangert både Romeriksmesterskap og flere distriktsrenn. Det ble sagt at bakken hadde en perfekt profil, men etter overgangen var det en stor utforkjøring. Bakken lå dessuten rett mot sør så sola kunne ta hardt. Etter krigen ble Varsjøbakken nedlagt uten at foreningen klarte å skaffe en erstatning. Varsjøbakken lå ved Holterhuset i Fet,

men jeg har tatt den med her fordi det var Sørumsand Idrettsforenings bakke.

I 1946 bygde idrettsforeningen en guttebakke med lysanlegg på Vestby. Bakken på Vestby hadde ovarenn som var bygget i enden av Rebakken, veien som tar av fra Vestbyvegen ved renseanlegget på Sørumsand. Bakken ble alltid kalt Guttebakken. En fikk flere gode guttehopper på Sørumsand, og Dag Hauer var storhopper der. Rekorden var på 26 meter. Hopperne stoppet i en motbakke på den andre siden av sletta. Falt de og mistet skiene, forsvant de ut i Glomma. Var det åpent vann krevde det kløkt å fiske dem inn.

Andre bakker på Sørumsand var uten oppbygd ovarenn. En lå i Texas-dalen (nedenfor sykehjemmet). Der var det skoleskienn for barneskolen. Lenger ned ved Industrivegen hadde Sørumsand verksted en bakke som ble brukt for bedriftsidrett, den het Larsenbakken. På eiendommen til Marit og Dag Kjennsjord var det hoppbakke ned mot jernbaneundergangen til Fyns-

feltet. Den het Laubakken. Tvers over Glomma fra Kuskerudnebben, nedafor Lushammeren lå det en populær bakke som ble kalt Storekollen, den var bratt med kort ovarenn og sletta på isen.

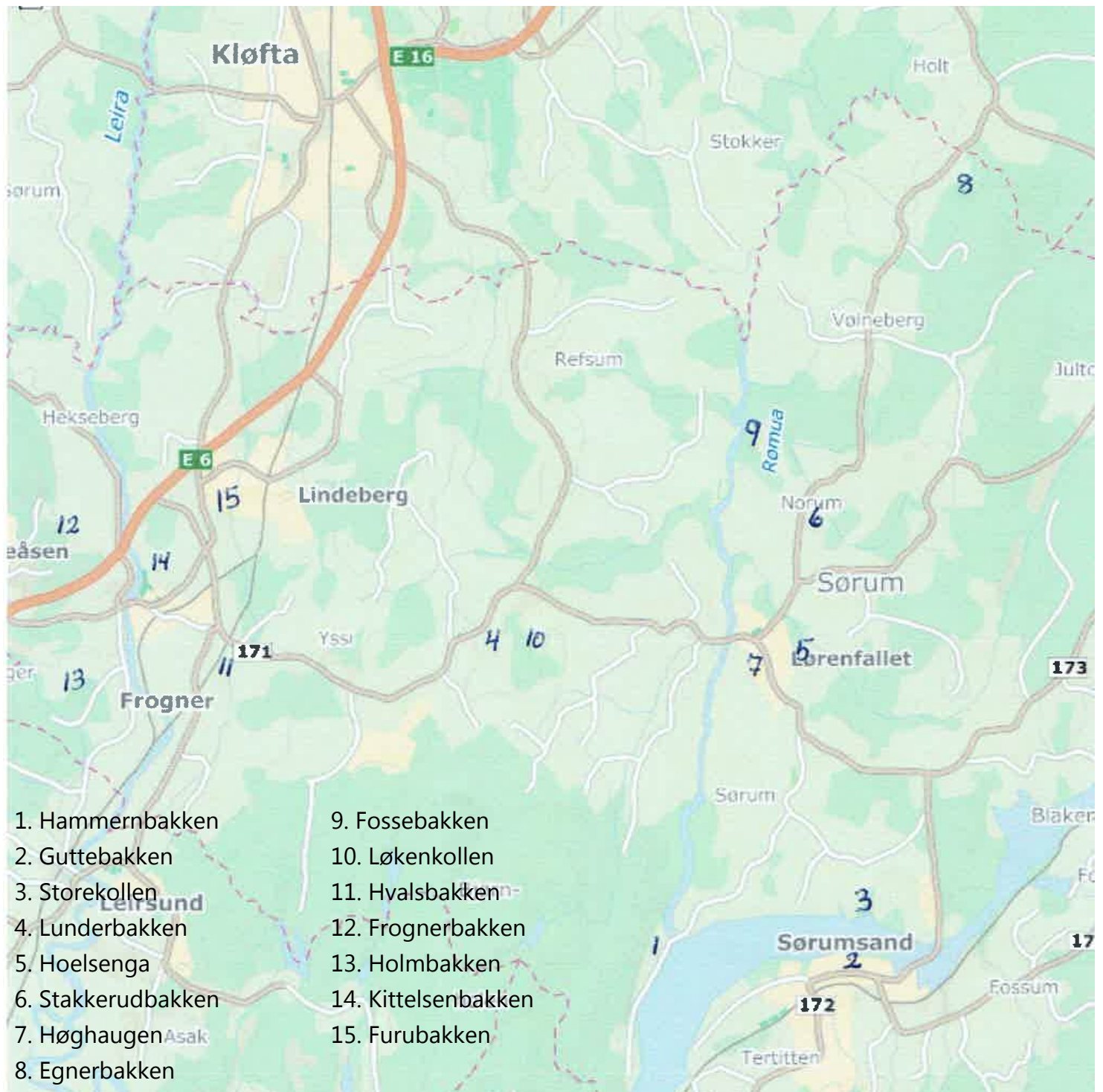
Sørumsand hadde flere hoppere som ble premiert i distriktsrenn og kretsrenn. Den som gjorde det best, var Håkon Østnor som tok premie i Holmenkollen i 1946.

Midtbygda og Vesterskaun

Sørum idrettslag ble stiftet i 1920, og navnet var i starten, Sørum Ski- og Ballklubb. Sørum idrettslag har hatt flere hoppbakker, de fleste var små. Den første treningsbakken laget hadde, lå ved Nord-Hammeren, antakelig den samme som Sørumsand idrettsforening brukte. Bakken var i bruk i perioden 1926-31. Denne bakken var imidlertid lite hensiktsmessig da den bare kunne brukes når det var sikker is på Glomma.

Da bakken i Hammeren ble nedlagt, fikk laget en skibakke på Hønsi. Den ble kalt Lunderbakken. Konrad Sæther stilte areal til disposisjon i bakkene nedenfor Haldenvegen, østafør Engerdals butikk. Lunderbakken ble ikke brukt under krigen, og da forfalt den. I 1946 begynte Idrettslaget å opparbeide en ny hoppbakke på Berg, men den ble visstnok bare brukt i 1946, antakelig fordi unnarennet gikk ned mot bekken. Lunderbakken ble så satt i stand igjen med nyrestaurert stilas, og den var i drift til 1955. Bakkerekorden var 38,5 meter. Det ble arrangert både distriktsrenn og klubbrenn i denne bakken.

Fra 1956 var Sørum idrettslag uten egen hoppbakke noen år, inntil ny bakke ble åpnet i Hoelsenga i Lørenfallet vinteren 1963/64. Denne bakken hadde et stort stilas som var bygd med master fra Akershus Elektrisitetsverk. Bakken var i bruk bare noen få år. Som i mange andre bygder, sluttet idrettslaget med hoppSPORT. I 1950-åra hadde Idrettslaget en plan om å bygge ut Egnerbakken som lå på Nordre Egner i skogen øst for Egnervegen, men prosjektet kom aldri ut over planstadiet.

1. Hammernbakken	9. Fossebakken
2. Guttebakken	10. Løenkollen
3. Storekollen	11. Hvalsbakken
4. Lunderbakken	12. Frognerbakken
5. Hoelsenga	13. Holmbakken
6. Stakkerudbakken	14. Kittelsenbakken
7. Høghaugen	15. Furubakken
8. Egnerbakken	

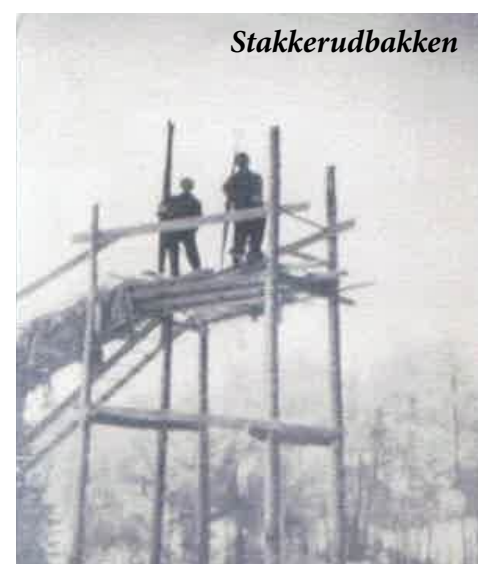
I tillegg til idrettslagets bakker var det mange treningsbakker i Sørum. Flere ble også brukt til skirenn. I Lørenenga like bak Statoil lå det en bakke som nå er planert bort, Høghaugen. I denne bakken ble det arrangert illegalt hopprenn under krigen. (Nazistynet hadde nedlagt forbud mot alle idrettsarrangementer som ikke foregikk i deres regi).

En mye brukt treningsbakke ble kalt Stakkerudbakken. Den lå på Norum øst for Egnervegen mot Skjeastua, og var en viktig bakke i mange år. Bakken ble brukt både til klubbrenn og andre lokale skirenn. Bakken hadde stilas, og det ble hoppet opp mot 30 meter. På Norum lå det også en annen bakke,

Fossebakken. Den lå nedenfor Mjønerudfossen og ble brukt av barn og unge fra begge sider av Rømua.

Nord for Sæteren hadde de en bakke de kalte Hagabakken. I denne bakken ble det arrangert hopprenn for barn under krigen. Laurits Lund fra Stokker i Ullensaker som var god både i langrenn og friidrett, sto bak tiltaket. De beste vant pokaler som Laurits Lund hadde gitt fra sin egen premiesamling.

Helt nordøst i hovedsognet, i Fossrud skolekrets på vestsida av Simarudåsen lå Fjellstadbakken, og der ble det også arrangert skirenn. De som hoppet i denne bakken, måtte innom Nes når de hadde landet, for sletta lå i

Lunderbakken

Nes.

Elevene ved Vølneberg skole brukte en bakke de kalte Skibreia som lå på Vølner ca. 400 meter vest for skolen. Nå er den som mange andre bakker, planert bort.

Løkenkollen var en bakke som ble anlagt ca. 1950 på privat initiativ av grunneieren, Ivar Johansen. Den lå på Løken sør for Sørvald og vendte vestover. Bakken ble mye brukt på 50-60-tallet, og på søndagene var det et yrende liv av folk fra Lørenfallet og omegn. Bakkestørrelsen var ca. 30 meter, og det ble arrangert både skole-skirenn og klubbrenn i Løkenkollen.

Det var også en bakke vest for Sørum kirke, Smedsruddbakken, men jeg har ikke andre opplysninger om den.

Til tross for dårlige treningsforhold, har Sørum idrettslag hatt mange gode hoppere. Olaf Schea som var en av dem som stiftet laget, tok 5. premie i Holmenkollen i 1918 og ellers vant han flere landsrenn både i hopp, langrenn og kombinert. Johan Norum og Olaf

Furulund var andre Holmenkoll-deltakere fra Sørum.

Frogner

Frogner idrettslag ble stiftet i 1930. Som i andre bygder, var det også i Frogner stor interesse for hoppSPORT både før og etter krigen. Men laget manglet en ordentlig hoppbakke som kunne brukes til større skirenn. I 1938 ble det imidlertid etablert en «union» mellom Frogner Idrettslag og Sørum Ski- og Ballklubb. Nyetableringen fikk navnet Sørum idrettslag. Fellesskapet varte til 1947 da Frogner meldte seg ut og fortsatte som Frogner Idrettslag. I «unionstida» var Lunderbakken skibakke for både Sørum og Frogner.

Da laget igjen skulle stå på egne bein, ble det viktig å få egen hoppbakke. Den første bakken som ble brukt, var Hvalsbakken. Her kunne de hoppe ca. 30 meter, og det ble arrangert mange skirenn i Hvalsbakken. Når de kom i bønn på unnarennet, måtte hopperne krysse den store bekken Jeksla. Over bekken ble det bygd ei bru med jern-

banesviller. I ovarennet var det et lite stilas, et par meter høyt. Da det viste seg at denne bakken ikke lot seg bygge ut, ble aktiviteten flyttet til Eisval i grenseområdet mellom eiendommene til Gauterud og Rødsrud der det seinere ble et steinbrudd. Bakken ble kalt Frognerbakken eller «Frogner'n». Idrettslaget la ned mye arbeid i denne bakken, og den ble brukt både til trening og til klubbrenn. Bakken som lå i kanten av Heksebergfjellet, ble også brukt til alpin trening. Men rundt 1970 skulle motorvegen, E6, føres fram gjennom Frogner, og det ble slutten for «Frogner'n».

Andre bakker som ble brukt til klubbrenn, var Holmbakken, og Kittelsenbakken på Vestre Melvold. Holmbakken lå mellom Svennerud og Børke. Bakken hadde en god profil, men slutten på unnarennet var slik at det var farlig å hoppe over «k-punktet». På slutten av 60-åra ble bakken offer for bakkeplanering. Kittelsenbakken ble brukt både til klubbrenn og skoleskirenn. Kaare Svendsrud hadde bakkerekorden på 27 meter. Bakken lå sør for husa på Vestre Melvold, og ovarennet begynte helt oppe ved flaggstanga.

På Mo lå det en hoppbakke som ble kalt Furubakken eller Moenga. Unnarennet gikk ned mot Jeksla slik at hopperne måtte krysse bekken. Idrettslaget hadde hele tida som mål å få sin egen hoppbakke. I 1970 da planene om en utbygging på Eisval måtte skrinlegges, dukket det opp en mulighet i Moenga. Det var nå Lindeberg Vel som eide tomte der Furubakken hadde vært. I 1971 tok arbeidet fatt. Den berømte skihopperen Ingolf Mork tegnet bakken, og arbeidet ble utført på dugnad. Bakken fikk stilas og flomlys og sto ferdig i 1978/79. Men bakken kom for seint. Frogner idrettslag hadde ikke lenger hoppSPORT på programmet, og bakken ble nesten ikke brukt. Snart tok kratt og teining over bakken. 15 år seinere, i 1994 satte Kaare Svendsrud og guttene hans, Per, Pål og Espen i gang en dugnad for å få baken i stand igjen. Det klarte de, men nå ble snømangel et problem, og det er mange år siden bakken har vært brukt.

På 1950-60-tallet hadde Frogner flere gode guttehoppere. På 1970-tallet var Pål og Espen Svendsrud hoppere som gjorde seg gjeldende på nasjonalt plan, som deltakere både i junior og senior NM.

Skoleskirenn

I åra etter krigen og lang tid framover, var skoleskirenn en fast aktivitet. I Sørumsand (før sammenslutningen med Blaker) ble det arrangert felles skirenn for alle kretsene, og arrangementet gikk på rundgang. Fra de skolene som hadde lengst veg til rennet, ble det satt opp buss. Skirennen ble holdt på hverdager, og det var obligatorisk frammøte. Skoleskirenn på den tida var hopprenn.

De som ikke hoppet, var tilskuere. Hopping var jo en guttesport, og jentene ble derfor helst tilskuere på skidagen. En av informantene husker imidlertid at det var slalom for jentene en gang rennet var på Sørumsand. Hoppbakker som ble brukt til skoleskirenn, var Sørumsands guttebakke på Vestby, Høggaugen i Lørenfallet, Løkenkollen i Vesterskaun krets, Kittelsenbakken i Frogner og Fjellstad-

bakken i Fosserud krets. Vølneberg hadde ikke en egnet bakke, men det ble arrangert skoleskirenn for Vølneberg i Romsåsenga i Ullensaker. ■

Kilder:

Norske skiløpere - Østlandet Nord, 1955.

Frogner idrettslag 70 år. 1930 - 2000.

Personer som har gitt informasjon: Kåre A. Bøhler, Kåre Olav Ormstad, Bjørn Tveit, Ingar Johansen, Kjell Michalsen, Tor Haugland, Odd Løken, Trygve Sæther, Morten Svendsen og Even Woxen.

TAKK TIL VÅRE SPONSORER

Økland
Sørumsand

T&B Hansen
Installasjon AS

Kornmagasinet i Bingen

Av Asbjørn Langeland. Foto Jørgen Kirsebom

Denne artikkelen tar opp spørsmål som er behandlet i Sørum bygdebok, b. 2, og gir et annet svar enn bygdeboka.

Jeg har derfor bedt bygdebokforfatteren, Jan Erik Horgen om en kommentar. Horgen har svart følgende i en e-post 26.11.2015:

«Hei - fint at du har ryddet opp i historia om sogneselskapet og kornmagasinet! Du har trukket en forsiktig konklusjon, som ser ut til å være riktig, sjøl om det ikke ser ut til å finnes helt sikre kilder om flyttinga av magasinet fra Presterud til Bingen. Jeg sjekket dessverre ikke Leif Mathisens opplysninger godt nok før jeg trykte dem i bind 2, og hadde den gangen ikke oversikt over Presteruds historie. - Det var flere som fortalte at magasinbua hadde vært arrest, men det er tydeligvis ei fortelling som har blitt fortalt om igjen så mange ganger, at den anses som riktig. Men du påpeker tydelig at dette neppe kan stemme. Gitrene i noen vindusåpninger kan jo ha blitt satt inn for å forhindre at noen tok seg inn på bua heller enn å bryte seg ut av en arrest. Som du skjønner, jeg har ingen innvendinger mot artikkelen og er glad for at du retter opp feil opplysninger i bygdeboka.
Helsing Jan Erik»

Huset ved Bingenvegen

På nordsida av Bingenvegen, litt unna bebyggelsen på Vest-Bingen ligger det et gammelt tømmerhus som ser litt spesielt ut. Historielaget har fått flere spørsmål om hva dette huset har vært brukt til. Huset kan minne om et stabbur, men det er plassert utenfor gårdstunet, og det var jo ikke vanlig. Stabburene, eller buene som det het på Østlandet, varierte i størrelse etter størrelsen på gården. Bua i Bingen er større enn de fleste buer, og den er nok større enn det som var normalt for en gård på Vest-Bingens størrelse på 1800-tallet.

Kornmagasinet i Sørum

I Sørum bygdebok b. 2 side 364 er det en egen omtale av tømmerhuset ved Bingenvegen med overskriften Kornmagasin. Ja, da er vel spørsmålet besvart. Dette var Sørums kornmagasin en gang for lenge siden, før 1850. Men svaret er ikke så enkelt, for Sørums kornmagasin lå et annet sted i bygda, nemlig på Presterud. Det går også fram av artikkelen i bygdeboka, men der holder en likevel fast på at huset har

vært kornmagasin. I bygdeboka står det at brukerne av både Øst-Bingen og Vest-Bingen i 1830-åra, henholdsvis Løitnant Norgren og sorenskriver Bruenech, var med i sogneselskapets styre, og det var Sørum Sogneselskab som hadde etablert kornmagasin i Sørum og Frogner. I bygdeboka står det at det derfor er rimelig å anta at Bruenech og Norgren sørget for å få ei magasinbua i nærheten av gårdene sine. Ja, dette kan høres rimelig ut, men er det riktig?

For å få vite litt mer om «magasinbua», spurte jeg Kjell Randby som var eier av Vest-Bingen i nesten førti år, og som har bodd der siden han var liten gutt, om han hadde noe å fortelle om bua. Kjell Randby fortalte at han hadde hørt at bua hadde stått et annet sted før, og at den var flyttet til Bingen. Hvem som eide gården da huset kom dit, visste han ikke, og han visste heller ikke når det var satt opp der det står nå. Opplysningen fra Kjell Randby var viktig, og nøkkelen til buas historie ligger nok der. Det er ikke sannsynlig at fortellingen om at det gamle huset har vært kornmagasin, er diktet opp. Så vi

kan holde fast på den, og finne ut litt mer om Sørums kornmagasins historie.

Sørums Sogneselskab og Sørums Prestegjelds Kornmagasin

Sogneselskapene regnes som forløpere for det kommunale selvstyre i landet vårt. De første sogneselskapene ble stiftet i tida før 1814, og i Sørum ble det stiftet sogneselskap i 1812, med Jens Johan Vangensteen på Øvre Vilberg som formann. Men det ble nokså snart liten oppslutning om selskapet. Liten aktivitet og dårlig oppslutning var det for øvrig i de fleste sogneselskap i tida etter 1814. Først rundt 1830 ble det nytt liv i sogneselskapene. I 1829 ble Christiania Bye's og Aggershuus Amts Landhusholdningsselskab stiftet, seinere ble navnet Akershus Landbruksselskab, og sognepresten i Sørum, prost Peder Willumsen Juell ble medlem av det første styret. Prost P. W. Juell gikk aktivt inn for å få nytt liv i Sørums sogneselskap. I 1831 greide han å få hele 76 «sognemænd» til å tegne seg som medlemmer og betale en innmeldingsavgift som varierte fra 24 skilling til 1 spesiedaler. Året etter økte medlemstallet med 32, og etter et par år var man kommet opp i 116 medlemmer. Det første styret besto av prost Juell, lensmann Ørbeck og løytnant Norgren.

Den første større saken Sørums Sogneselskap tok fatt på etter reetableringen, var å opprette kornmagasin for prestegjeldet. Den 3. januar 1833 ble det besluttet å opprette et kornmagasin ved frivillige bidrag. Magasinet skulle ha to avdelinger, en i hovedsognet og en i annekset (Frogner). Formålet skulle være å komme «korntrængende» i prestegjeldet til hjelp ved å låne ut korn fra magasinets beholdning mot en rente i korn. Magasinet kornbeholdning ble bygd opp ved frivillige bidrag (som innskuddene i en bank), men det var likevel bestemt hvor store disse bidragene normalt skulle være. Gårdenes matrikkelskyld ble lagt til grunn, og det skulle betales inn ¼ tønne havre og 1/16 tønne bygg for hver skylddaler. Også bønder som ikke var medlemmer i selskapet ble oppfordret til å yte bidrag. De som ga bidrag samt deres husmenn, hadde fortrinnsrett til å låne korn. Renten for kornlånet ble fastsatt til to skjepper pr. tønne, og tilbakebetalingen skulle skje i februar måned. Dette var en meget høy rente da det gikk 8 skjepper på 1 tønne (Store norske leksikon), og etter et par år ble

rentesatsen halvert. Sogneselskapet valgte seks «medbestyrere» som skulle utgjøre kornmagasinets styre. Medbestyrerne skulle være til stede ved innlevering og utlån av korn.

Kornmagasinet ble altså opprettet i 1833, men den kilden jeg har benyttet (Sørums Herred b. 2), opplyser ikke hvor de oppbevarte kornbeholdningen de første to årene. I 1835 ble Poul H. Wennevold lensmann, og samtidig kjøpte han gården Presterud. Nå fikk kornmagasinet benytte stolpebua på lensmannsgården til å oppbevare kornet. Året etter (1836) fikk sogneselskapet tilbud om å kjøpe bua på Presterud. Men da det var liten interesse for dette blant medlemmene, ble saken utsatt. Det ser ikke ut til at kjøpet av stolpebua ble noe av, for i 1837 ble det bygd et helt nytt magasinhus på Presterud. Det nye magasinhuset må ha vært ganske stort for sogneselskapet bestemte i 1837 at neste samling skulle holdes i det nyoppførte «Magazinhus for Hovedsognet». Lensmann Wennevold fikk i oppdrag å anskaffe bord stoler og benker, og samlingen ble holdt 18. juli 1838. Det ble en viktig dag i sogneselskapets historie.

Bøndene i Sørum må ha hatt betydelig nytte av kornmagasinet, for kornbeholdningen økte år for år den første tida etter at magasinhuset sto ferdig. Sommeren 1840 var lagerbeholdningen på Presterud 54 tønner bygg og 242 tønner havre, mens magasinet i Frogner hadde henholdsvis 15 og 84 tønner. Også i Frogner hadde magasinet fått eget hus da de kjøpte ei stolpebu på Haug (ved Sorknes) for 55 Spd.

Vanskeligere tider for sogneselskapet

Selv om mange benyttet kornmagasinets tjenester, var oppslutningen om sogneselskapet blitt stadig mindre. I 1837 ble formannskapsloven gjort gjeldende, og prestegjeldet ble en kommune med formannskap og representantskap (seinere kalt herredstyre). De som hadde engasjert seg sterkt i sogneselskapet, fikk nå et nytt virkefelt – kommunepolitikken.

Sterk nedgang i medlemstallet, dårlig frammøte på sogneselskapets møter og betydelige utestående fordringer skapte bekymring for at driften av kornmagasinene skulle bli for krevende for sogneselskapet. I 1841 sendte derfor selskapets formann, lensmann Wennevold et brev til formannskapet med forespørsel om de ville over-

ta styreansvaret for selskapet. Men formannskapet avsto anmodningen. Sogneselskapets styre aksepterte ikke dette avslaget uten videre, og man fortsatte å arbeide for at formannskapet skulle overta styreansvaret. Året etter inviterte Wennevold formannskapets medlemmer til et fellesmøte med sogneselskapets styre for å behandle kornmagasinets situasjon. Møtet ble holdt på Sørvald i april 1842, og hele formannskapet bortsett fra én møtte. På møtet ble det besluttet at lensmann Wennevold skulle fortsette som bestyrer for kornmagasinet i hovedsognet, og for dette arbeidet skulle han få en godtgjørelse fra magasinets fond. Bestyreren skulle beholde den ene av to nøkler til magasinhuset, mens to av hovedsognets formannskapsmedlemmer skulle ha ansvaret for den andre nøkkelen. I samme møte ble det vedtatt å flytte magasinbua i Frogner til Melvold.

Nå hadde altså formannskapet påtatt seg et medansvar for driften av kornmagasinet, men problemene var ikke løst med det. Etter et toppår i 1840 gikk omsetningen ved magasinet gradvis nedover, og mange hadde opparbeidet seg gjeld som de ikke klarte å betale.

I 1843 fikk Sørum ny lensmann, Carl Johan Johnsen. Johnsen overtok Presterud etter Wennevold som flyttet til Berg, som han kjøpte da han sluttet som lensmann. Lensmann Johnsen engasjerte seg også i spørsmålet om kornmagasinets framtid. Allerede første året som lensmann foreslo Johnsen at kornmagasindriften skulle avvikles, og midlene anvendes til å stifte en sparebank for Sørum. Dette fikk han ikke gehør for. I 1844 holdt sogneselskapet et møte med nokså godt frammøte, og med 14 mot 3 stemmer vedtok medlemmene fra hovedsognet å realisere kornbeholdningen og magasinets lagerhus på den mest fordelaktige måte. Medlemmene fra annekset ønsket derimot å beholde kornmagasinet sitt. Men det varte bare noen få år så gikk også medlemmene i Frogner trøtt av arbeidet. De anmodet kommunen om å selge eiendelene, og det gjorde kommunen samtidig som de lånte pengene som var kommet inn ved salget.

Sogneselskapets styre vedtok altså å legge ned driften i 1844, og ansvaret for det som skjedde videre, ble delvis overlatt til kommunen. Det gikk ennå tre år før sluttstreken for Sørums kornmagasin ble satt. Den 1. august 1846 gjorde herredstyret følgende vedtak: Hovedsognets Kornmagasin

selges snarest mulig ved Auktion, ligeså Magasinets Stolpebod, dog ikke uden antagelig Pris. Anders Nielsen og J. Gulbrandsen Asak ble valgt til å selge kornbeholdningen og stolpebua.

Kornbeholdningen ble solgt ved auksjon den 19. mars 1847, og i herredstyremøte den 29. mars samme år godtok man et bud på magasinbua fra Ole Gundersen Asak på 100 Spd.

Her slutter den dokumenterbare delen av magasinhusets eldste historie. Vi vet at det ble fjernet fra Presterud, men hva gjorde Ole Gundersen Asak med huset? Det ser ikke ut til at han bygde huset opp igjen på Asak. Solgte han Magasinhuset til eieren av Vest-Bingen?

I 1847 kjøpte Gabriel Nilsen Aasgaard Vest-Bingen. Han bodde der til 1850 da han makeskiftet Vest-Bingen med Hilleren i Ullensaker, og Harald Titus Alexis Wergeland ble eier av Vest-Bingen. G. N. Aasgaard kom til bake til Sørum etter et drøyt år da han kjøpte Nordli. (Om Aasgaard og driften av Nordli kan en lese i SørumSpeilet nr. 3 og 4 2015.) Med det vi ellers vet om G. N. Aasgaard og hans store engasjement på mange felt, er det naturlig å anta at han kjøpte magasinhuset av Ole Gundersen Asak, og bygde det opp igjen på Vest-Bingen. Hvis denne antagelsen er riktig, er det altså lagerhuset til Sørum kornmagasin som står ved Bingenvegen.

Hvor tok pengene vegen?

Selv om kommunen hadde overtatt styreansvar og oppgaven med å selge kornbeholdningen og magasinbua, ville fortsatt Sørum Sogneselskap ha et ord med i laget når det endelige oppgjøret skulle foretas. Da det var kommet melding om at kornet og magasinbua var solgt, gjorde selskapet følgende vedtak: «Sogneselskabet, som er den egentlige Stifter af det omhandlede Magazin, vil herved henlede Formands- og Representskabets Opmærksomhed paa det ønskelige i at et Orgel til Hovedkirken burde anskaffes, og at Beløbet for Magazine dertil anvendes saaledes: 400 Spd. udsættes mod Renter, hvilke Renter aarlig anvendes til at lønne en Orgelspiller. Det Overkydende af Beløpet anvendes til Indkjøb af Orgelet forsaavidt det dertil kan strække, og det mulig manglende maatte formentlig tilveiebringes ved Repartition (utligning).»

Midlene ble likevel ikke anvendt til orgel fordi kommunen fikk et legat til samme formål.

Som nevnt ovenfor, foreslo lensmann Johnsen i 1843 at kornmagasinet skulle nedlegges, og midlene brukes til å opprette en sparebank for Sørum. Det ble det ikke noe av den gangen. Men da magasinet var solgt, benyttet Sørum kommune midlene til å opprette et fond, Sørum Hovedsogns Fond, og allerede året etter ble det vedtatt at noen av de midlene som var kommet inn, skulle lånes ut mot sikker pant. Ellers var kommunen selv den største låntakeren i fondet. Kommunen hadde fortsatt ingen bank, men i 1851 ble Sørum Sparebank stiftet av en del interesserte bygdefolk. I 1863 ble kommunen tilbudt å overta banken, og overtagelsen skjedde i 1864. Nå satte kommunen inn 500 Spd. til bankens grunnfond, og en kan vel derfor si at kornmagasinets penger til slutt endte opp som en del av Sørum Sparebanks grunnfond.

Har huset ved Bingenvegen vært benyttet til arresthus?

Det er blitt sagt at kornmagasinhuset også har vært brukt til fengsel. Også i Sørum bygdebok blir det nevnt. Der står det at i lensmann Jensens tid på gården ble bua brukt som arrestlokale. Ludvig Jensen var lensmann i Sørum 1897 – 1920. Han kjøpte Vest-Bingen i 1898 og fikk da tillatelse til å holde kontor på gården. Men at han huset arrester på gården er nok ikke riktig.

Fra gammelt av var lensmennene pålagt å ta vare på arrester, og da kommunene ble opprettet, fikk de et medansvar for arrestholdet. Lensmennene skulle ta seg av varetektsinnsatte og fanger med korte dommer. Fanger som var dømt til lengre soning, ble plassert i statens anstalter. I lensmannsgårdene skulle det være arreststuer, og lensmennene skulle ha godtgjøring av kommunen for vakt og forpleining av arrester. Det går fram av regnskapene at kommunen hadde utgifter til vakt over fanger i lensmannsgården og til transport av fanger.

I den tida Presterud var lensmannsgård, 1835 – 1847, var det «arreststue» på gården, og regningene som lensmennene leverte for arrestholdet, var en betydelig utgift i kommunens regnskap. Det er imidlertid ikke sannsynlig at kornmagasinbua ble brukt til arrestlokale. Dette huset tilhørte sogneselskapet, og selv om det sto på lensmannsgården, så var det ikke et hus som tilhørte gården. Den ene av de to nøklene til huset ble jo også oppbevart hos et av formannskapsmedlemmene.

«Arreststuene» i lensmannsgårdene var ofte i svært dårlig forfatning, og fra kommunene ble det ofte uttrykt misnøye med ordningen. Dette førte til at Stortinget vedtok en ny lov om fengselsvesenet i 1857. Denne loven fritok lensmennene fra plikten til å huse arrester. Nå skulle ansvaret overtas av amtene (fylkene) og kjøpstedene. Hvert amt skulle ha ett eller flere distriktsfengsler, og alle kjøpsteder skulle ha fengsel. I løpet av 1860-årene var reformen gjennomført. Akershus amt bygde distriktsfengsel på Stav i Skedsmo som ble tatt i bruk i 1863. Lensmannen i Sørum skulle derfor ikke huse arrester etter 1863. Dette skjedde altså 35 år før lensmann Jensens tid i Sørum, så noen lensmannsarrest i Bingen har det nok ikke vært.

Konklusjon

Det gamle huset ved Bingenvegen antas å ha stått på Presterud tidligere. Det ble bygd i 1837 og var magasinhus for Sørum kornmagasin i 10 år, til 1847. Huset ble solgt i 1847, og det er antakelig tatt ned og bygd opp igjen i Bingen like etter at det var solgt.

Fortellingen om at huset har vært brukt til arresthus kan ikke bekrefte. Ut fra det en ellers vet om lensmennenes arresthold, må en kunne si at dette er en oppdiktet historie. ■

Kilder:

Sørum herred b. 1. 1942

Sørum herred b. 2. 1961

Sørum bygdebok b. 2. 2005

Sørum bygdebok b. 4. 2010

Wister, Ole A. Enkelte trekk ved norsk fengselshistorie

Haavelmo, T. Skedsmo – Bygdens historie b. 1

Arrangementer å merke seg

Det kommer nok flere ting på programmet. Disse og flere detaljer om de arrangementene som er nevnt her, blir lagt ut på historielagets Facebookside, hjemmesiden og på oppslag rundt i bygda.

ONSDAG 10. MARS, KL. 19

Årsmøte i Blaker og Sørums Historielag med faglig foredrag Vølneberg skole (nyskolen). Innkalling på side 4.

TORS DAG 14. APRIL

Årsmøte med faglig foredrag. Slora Mølles Venner

SØNDAG 17. APRIL, KL. 19. KIRKEJUBILEET

Tradisjonsmusikk fra Romerike. Konsert med Magnar Osland (piano) og fiolinistene Milutin Petrovic, Hilde Johnsråten og Håkon Johnsråten. Korene Fermate Vocal fremfører sanger med melodier fra Sørums. Folketoner samlet av Lindemann på reise gjennom Sørums i 1870.

SØNDAG 1. MAI, KL. 19. KIRKEJUBILEET

Bryllupsmusikk. Konsert ved organistene Vera Kalmykova og Jan Erik Stensrud.

LØRDAG 11. JUN

Sommerkonsert. Ålgård
Arrangør: Jubileumskomiteen for Sørums kirke 850 år
TAKK TIL VÅRE SPONSORER

SØNDAG 12. JUNI

Slora Mølles dag

TORS DAG 16. JUNI

Rusletur 1

TORS DAG 16. JUNI - SØNDAG 19. JUNI

Romeriksspillene presenterer togteateret "Skinner til Frihet" i forbindelse med jubileumet til Urskog-Hølandsbanen. For mer informasjon se www.romeriksspillene.no.

LØRDAG 25. JUNI

Busstur til Stenberg gård og friluftsmuseum på Østre Toten. Oppfølging av foredraget "Amtmanninnen og hennes døtre" i september 2015. Påmelding til Sørums bibliotek innen 8. juni. Arrangør: Folkeakademiet i Sørums, Blaker Bygdekvinne- lag, Sørums bibliotek og Blaker og Sørums Historielag.

FREDAG 29. JULI

Olsok på Vølneberg.

Norsk Kulturminnefond

SPAREBANKSTIFTELSEN DNB

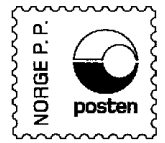
BYGDESERVICE

Den vakre altertavlen i Sørum kirke er laget av billedhugger Torstein Ottersen Hoff i 1733. Alterduken i Hardangersøm er 275 å yngre, og brodert av Olga Kristine Bårdseng i 2008.
Foto: © Anders Henriksen (Fra boka Sørum kirke 850 år, side 110).

Returadresse:
Blaker og Sørum Historielag
Postboks 72
1921 Sørumsand

ISSN 1894-8154

Sørum kirke 850 år

850-årsjubileet for Sørum kirke er nå godt i gang. Feiringen startet 29. november 2015 og blir avsluttet 20. november 2016.

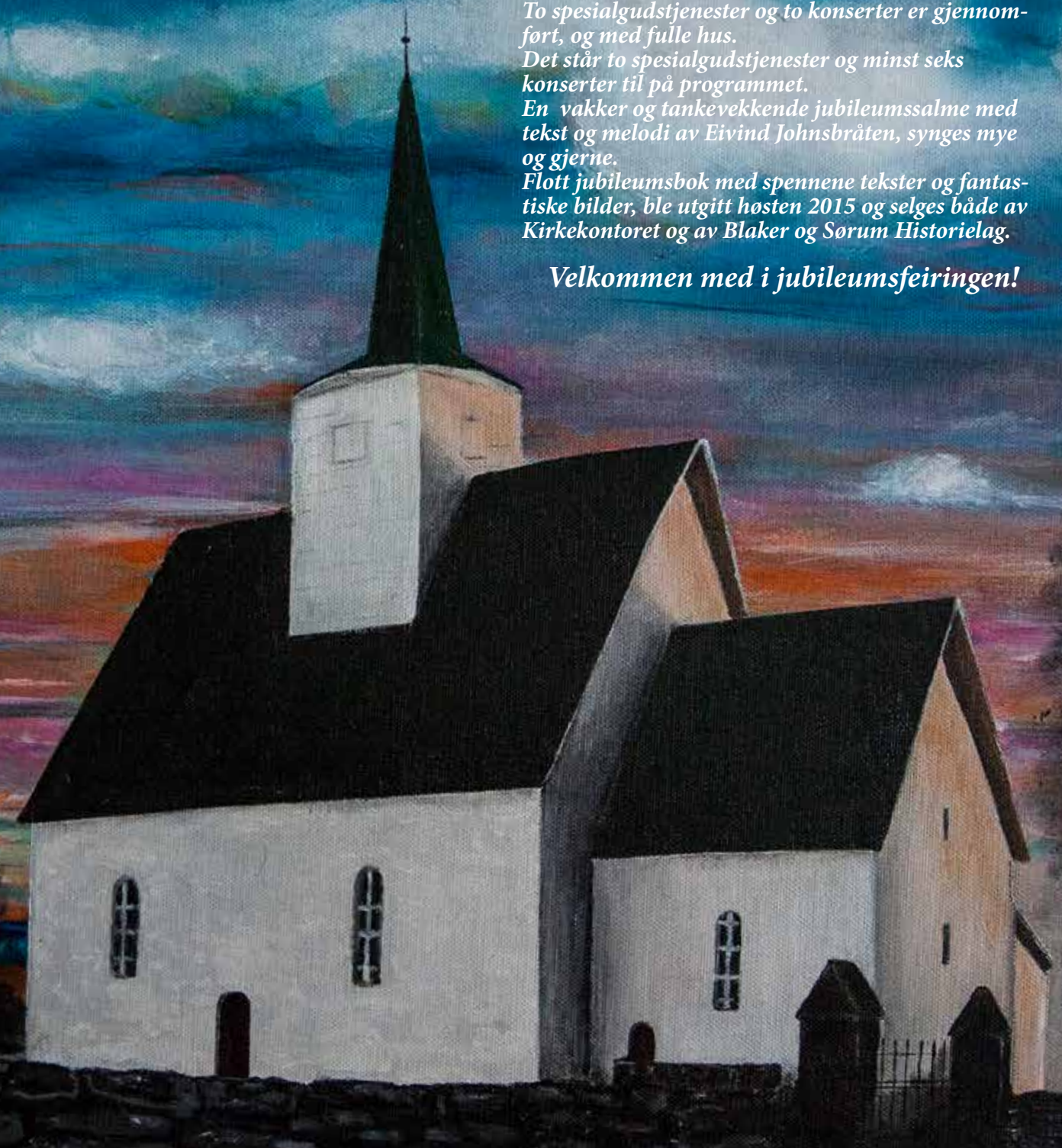
To spesialgudstjenester og to konserter er gjennomført, og med fulle hus.

Det står to spesialgudstjenester og minst seks konserter til på programmet.

En vakker og tankevekkende jubileumssalme med tekst og melodi av Eivind Johnsbråten, synges mye og gjerne.

Flott jubileumsbok med spennene tekster og fantastiske bilder, ble utgitt høsten 2015 og selges både av Kirkekontoret og av Blaker og Sørum Historielag.

Velkommen med i jubileumsfeiringen!

Møteplass gjennom historien – tilhørighet i fremtiden.